СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX Ч. 221. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 22-го ВЕРЕСНЯ 1951. No. 221. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 22, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

МИР З МОСКВОЮ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД НАШОЇ СИЛИ— ТРУМАН

Вашингтон, 20 вересня. — Злучені Держави мусять радше опертися на силі ніж на дипломатії у своїх відносинах з Росією та її сателітами, бо Совєти дотримують тільки такі договори, за якими стоїть сила — сказав президент Труман на пресовій конференції. А втім вигляди на мир в теперішню пору далеко кращі ніж коли-небудь давніше, якщо ми й далі будемо об'єднані та підемо вперед з нашою оборонною програмою. Цю заяву склав президент у відповідь на запит одного кореспондента, чи Америка пробуватиме складати умови з Совєтами, якщо цих умов Совєти не дотримують, як це сказав був Труман у своїй промові в Конґресовій Бібліотеці в понеділок. Президент пояснив це місце у своїй промові так, що нам треба бути готовим зустрінути чужу силу нашою силою, одначе ми не будемо надуживати нашу силу у вільному світі, бо наша ціль — це вільний і щасливий світ і за цю справу ми боротимемось далі.

Зауваження президента на пресовій конференції викликало деяке занепокоєння серед дипломатів з уваги на недавно постанову міністрів трьох потуг, тобто Злучених Держав, Британії і Франції, що на найближчім зібранні генеральної Об'єднаних Націй у Парижі треба буде пробувати дійти до порозуміння з Совєтами для припинення холодної війни. З Білого Дому видали пояснення, що президент своїми зауваженнями на пресовій конференції не мав на думці замкнути двері перед всякими переговорами з Росією. Одначе, під час переговорів треба мати на увазі, що всяка умова з Росією викличе нові турботи, якщо ми не будемо мати сили, як це показалося на прикладі Кореї, а також у Греції й Туреччині, Берліні й Трієсті. в'язків.

ПАЛАТА ПІДВИЩИЛА ПЛАТНЮ ДЛЯ ПІВТОРА МІЛЬЙОНА УРЯДОВЦІВ

Вашингтон. — Палата Репрезентантів схвалила цілу низку постанов у справі підвищення платні для більш ніж півтора мільйона федеральних урядовців і службовців. У загальному обрахунку підвищення досягне суми $670,045,600 річно. Поведінка членів Палати вказувала, що вони мали на увазі також підвищення платні для себе, коли провідник більшости в палаті, Джан В. МекКормак заявив: „Платні членів Конґресу повинні бути підвищені найменше до $25,000 річно. Я відважуся голосувати за таку підвишку. Думаю, що ми повинні це зробити, заки ще зійдеться Конґрес на наступну сесію".

ГРОСС У ТЮРМІ, ПОЛІСМЕНИ ПІДУТЬ ПІД СЛУЖБОВИЙ СУД

Ню Йорк. — Після провалу суду над хабарництвом 18 поліційних урядовців і полісменів через відмову ключевого свідка - Гері Гросса скласти свідчення, прокурор повіту Кінгс, Майлс Ф. МекДоналд подав внесок скасувати поруку за Гросса, за якою він лишився на волі, коли карний суд признав його винуватим за його власні провини, заки він ще мав бути свідком проти обвинувачених полісменів. Суд прихилився до внеску прокуратора і скасував поруку й тому Гросс автоматично опинився в тюрмі заки ще буде проголошений присуд. Гросс засуджений суддею Лібовіцом на п'ять років тюрми за непослух судові.

З всімнадцяти звільнених на суді полісменів десять стане під суд поліційного департменту за невідповідальну поведінку. Вони мабуть будуть звільнені зі служби на підставі доказових матеріялів, зібраних прокуратором і оприлюднених в акті обвинувачення. Тепер вони й так усунені від виконання своїх поліційних обов'язків.

РОБІТНИЦТВО МАЄ ДАТИ ПРОВІДНИКІВ

Сан Франсіско. — Зорганізоване робітництво дістало заклик „мати на поготові" вишколених провідників для урядової праці на випадок необхідности в оборонній програмі. Цю справу порушив у своїй промові адміністратор економічної стабілізації Ерік Джанстон на конвенції Американської Федерації Праці. Щоб показати, як це має виглядати, Джанстон нагадав, що підприємства вже дали відпустку деяким своїм верховним керівникам, щоб вони могли перейти на федеральні посади під час підготовки до оборони, і робітничі організації також повинні мати на оці своїх здібних людей, яких можна б віддати на урядову службу, де дуже потрібно талантів. Він виявив, що юнійні провідники заявили йому, що вони не можуть дати відпустки своїм урядникам для служби на федеральних становищах. Джанстон визнав, що робітництво доконало „чуда" в теперішній оборонній продукції і тому може доповнити цю діяльність ще й на інших ділянках. Він підкреслив також необхідність боротьби проти інфляції, як одного з ворогів нації.

ПРЕЗИДЕНТ ВИМАГАЄ ДЕСЯТЬ БІЛЬЙОНІВ ДОЛ. ПОДАТКІВ

Вашингтон. — Президент Труман зажадав від Сенату виконання його початкового пляну ухвалити десять більйонів податків у теперішньому податковому законі. Цю вимогу написав президент у листі до віцепрезидента Албена В. Барклі, як голови Сенату. Її поставили також деякі демократичні сенатори в дискусії на пленумі Сенату. Так, як тепер стоять справи, сенатська фінансова комісія схвалила плян, щоб у теперішньому скарбовому році який почався 1 липня і закінчиться 30 червня 1952, придбати з податків $2,733,000,000, а повна підвишка податків щоб дала $5,506,000,000. Президент Труман зажадав на поточний скарбовий рік два з половиною більйони, а на цілий теперішній рік $5.2 більйони, одначе додав, що й це не буде вистачати. Щоб осягнути цю суму, президент дораджує ще раз додатково підвищити податки з великих підприємств, одначе не сказав, яке це має бути підвищення.

В АМЕРИЦІ

● **„Мангаттантави"** — це назва нового бльоку домів між вулицями: Вест 97, 100, Сентрал Парк Вест і Амстердам Евеню у дільниці Мангаттен, у Ню Йорку. Там буде сімнадцять мешкальних будинків висотою двадцять поверхів. Кошт будови обрахований на $38,000,000,000.

● **Рабін Морис М. Мазур, з Грінвил, у Савт Каролайні, записав $90,**000 на добродійні цілі. З того 50,000 піде на Жидівський Народний Фонд в Єрусалимі, а $20,000 на фонд найбільше потребуючих, на який збирає щоденник Ню Йорк Таймс кожного року на Різдво.

● **Хорватський втікач,** Андрій Артуковіч, якого видачу в руки югославського суду домагається диктатор Тіто, випущений на волю за порукою $50,000 в Лос Анджелес. Там його арештувала американська влада, одначе на його домагання він буде переслуханий в американському суді для вирішення, чи він має бути депортований.

НОВИЙ ОПТИМІЗМ ЩОДО ПЕРЕГОВОРІВ В КОРЕЇ

Токіо. — Після останньої пропозиції комуністичного командування в Кореї, щоби „негайно приступити до акції" та відновити перервані ними перед місяцем переговори в справі перемир'я, так з комуністичного, як і з аліянтського боків висловлюється оптимізм, — що при „добрій волі" можна буде в короткому часі договоритися і до самого перемир'я на фронті. Ген. Ріджвей, аліянтський головний командант на Далекому Сході, до якого була звернена комуністична пропозиція, вже правдоподібно сьогодні дасть на неї позитивну відповідь. В кожному разі радієвий „Голос Командування Об'єднаних Націй" висловлює „надію, що остання зміна в комуністичній політиці та готовість відновити мирові переговори може презвести до певного роду перемир'я в Кореї." Комуністичне радіо з Пейпіну теж зі свого боку твердить, що „коли американці погодяться з дійсністю, то впродовж дуже короткого часу можна буде дійти до чесного перемир'я." Не зважаючи на ці нотки оптимізму, аліянти і комуністи здають собі теж справу, що на шляху до перемир'я треба буде перемогти ще багато всіляких трудностей і упереджень, якщо навіть по обох боках була добра воля. В комуністичній пропозиції про відновлення перерваних переговорів ставиться на перше місце евентуальних нових нарад справу — створення відповідної „машинерії", яка провірювала б в майбутньому всі можливі нові порушення невтральности місця переговорів.

СМІЛИВИЙ ДЕСАНТ АЛІЯНТСЬКОГО ВІДДІЛУ НА ФРОНТОВІЙ ГОРІ В КОРЕЇ

Корея. — На східно-корейському фронті на північний захід від Кансонг відділ американської морської піхоти зробив вчора безприкладний в дотеперішній історії війни десант на стратегічній горі, що опановує околицю та яка була під обстрілом ворога. Десант зроблено з гелікоптерів — літаків, що потраплять спускатись на землю прямовісно цілком повільно, або майже нерухомо держатись в повітрю. Відділ моряків висадився на цій стратегічній горі цілком несподівано та без одного вистрілу з боку ворога. Впродовж чотирьох годин ця нова стратегічна позиція, яку в інший спосіб не можна було б досягнути швидше, ніж в двох днях, вже була цілком здобута і забезпечена без жадних втрат. На інших секторах фронту приходило до звичайної вже патрульної перестрілки та артилерійських двобоїв.

РОСІЯ В ДЕФЕНЗИВІ, ТВЕРДИТЬ ГАРИМАН

Боффало, Н. И. — В. Аверел Гариман, спеціяльний дорадник президента Трумана, заявив, що боротьба проти комунізму повернулася в користь вільних народів і що Кремль тепер опинився в дефензиві. Він сказав він на конвенції юнії електричних робітників, приналежної до К. І. О. Він виявив, що він тепер далеко сміливіше дивиться на світ, ніж після свого повороту з Москви тому п'ять років. — „П'ять років тому Европа була готова до комуністичної революції" — твердив Гариман. Тоді комуністи мали провід у двох найважливіших европейських країнах. Вони думали, що ми опинилися в економічній депресії і ніяким чином не зможемо звернути увагу на інші частини світу, одначе вони помилилися щодо Злучених Держав. Кремль був спинений в Европі Пляном Маршала і, хоч він зискав у Китаї, то в Кореї його пляни зазнали справжньої невдачі. 'Кілька найблищих років — це буде час проби. Одначе я не можу погодитися з думкою, щоб західні країни захотіли жити в безупинному жаху перед варварами" — доводив Гариман.

РОСІЙСЬКА МОЛОДЬ БАЖАЄ ТІЛЬКИ ПЕРЕМІНИ ДИКТАТУРИ — КАЖЕ ЖІНКА-НАУКОВЕЦЬ

Ню Йорк. — Сильне бажання до революції помітне в характері молодих російських громадян, які „мріють про скинення совєтського ярма", але тільки на те, щоб установити інший диктаторський уряд. До такого висновку прийшла жінка-антрополог, д-р Маргарет Мід у статті, поміщеній у вересневім числі журналу „Натуральна Історія" („Натюрал Гісторі"), видаваним Американським Музеєм Природничої Історії. Її стаття, писана в приступній формі, становить вступ до повного звіту з її ширшої студії і може бути одною з найбільш далекосяжних студій над совєтським населенням. Упродовж трьох років, тобто від 1947 р. найменше п'ятнадцять провідних суспільних науковців працювали за контрактом уряду в Ню Йорку й Каліфорнії, призбируючи матеріял про кожну ділянку російського життя. В числі їх була і д-р Мід. Вона кураторка етнології в згаданому музеї і, як така, поділила матеріяли на три частини. Перша частина — це глибока студія над „національним характером народу перед революцією в околиці званій „Великоросія". Цей матеріял розглянули вже британські науковці д-р Джофрі Горер і д-р Джан Рікман.

На підставі студії д-р Мід прийшла до висновку, що старий російський звичай тримати дітей тісно пов'язаних у пелюшках упродовж дев'яти місяців, так тісно, що дитина не може рушитися, має величезний вплив на пізніший розвиток її характеру. Вона докладно показує, як таке виховання впливає на створення невільничого характеру російського народу, який вважає себе завжди зв'язаним пелюшками і обов'язком до послуху. Тому й теперішня совєтська молодь прагне повалення совєтської диктатури лише на те, щоб на її місце запровадити іншу.

АТЛАНТІЙСЬКА РАДА РІШИЛА ПРИЙНЯТИ ДО СОЮЗУ ҐРЕЦІЮ І ТУРЕЧЧИНУ

НА КІНЦЕВІЙ СЕСІЇ В ОТТАВІ ОБГОВОРЕНО ТАЄМНИЙ ПРОТОКОЛ ПОШИРЕННЯ АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ НА СЕРЕДЗЕМНЕ МОРЕ

Оттава, 21. вересня. — Північно-Атлантійська Рада, зложена з міністрів закордонних справ 12-ти країн, охоплених Атлантійським військовим союзом, прийняла вчора одноголосно рекомендацію, щоб Греція і Туреччина були включені в цей аліянс, як рівнорядні його члени. Саме включення тих країн в Північно-Атлантійський Пакт може наступити тільки після ратифікації цеї рекомендації американським Конґресом та парляментами всіх договірних країн. Ухвалою цеї рекомендації закінчено вчора конференцію Ради, обговоривши рівночасно таємний протокол, що визначує новий стратегічний район, який буде під охороною Атлантійського Пакту після включення до нього Греції і Туреччини. Ця кінцева справа та дефініція району викликала деяку дискусію у зв'язку з британськими домаганнями. В протоколі сказано — що аліянс відноситься до „Середземного моря", а не до цілого його побережжя, отже не відноситься до берегів Єгипту чи іншої країни, яка формально не належить до Пакту. Британія зокрема бажала собі, щоб в протоколі була згадка про стратегічні острови Кипр і Мальту. В дальших рішеннях постановлено, щоби теж нові терени підпорядкувати військовій команді ген. Айзенгавера і не творити для них окремого штабу, як цього домагалися початково деякі менші країни. Рада на закінчення своєї конференції видала, крім звичайного комунікату, ще й окрему заяву, в якій висловлюється змагання всіх договірних країн до ще більшої співпраці в політичній, господарській і культурній ділянках. Ця заява має рівноважити переконання деяких країн, що Злучені Держави прикладають завелику вагу на військову співпрацю, залишаючи на другому пляні співпрацю в інших ділянках. Для здійснення цеї мети створено окремий комітет з міністрів закордонних справ Бельгії, Голандії, Канади, Італії і Норвегії, завданням яких буде кожночасно встановлювати форми і потреби такої політичної, господарської і культурної співпраці. В міжнародних дипломатичних колах вважається, що конференція Атлантійської Ради в Оттаві була черговим великим успіхом в оборонній підготові західних країн.

КРАЇНИ АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ОБОРОНИ. Рівночасно з нарадами Атлантійської Ради в Оттаві, яка рішила прийняти до військового союзу Грецію і Туреччину, та разом з іншими оборонними заходами, в Осльо, Норвегія, відбувся показ нових оборонних досягнень теж цеї важливої під стратегічно-оборонним оглядом скандинавської країни. На фото: норвежський король Гакон приглядається новому боєвому літакові, оточеному на виставі модерними зенітними гарматами.

ГЕН. АЙЗЕНГАВЕР ДОМАГАЄТЬСЯ ЗБІЛЬШЕННЯ ВОЄННОЇ ПРОДУКЦІЇ

Франція. — Ген. Айзенгавер, головний командант аліянтських збройних сил в Европі, звернувся до Ради Північно-Атлантійського Пакту під час її конференції в Оттаві, рекомендуючи збільшення продукції зброї в поодиноких европейських країнах в наступному році на 33%. Рекомендація ген. Айзенгавера, що суперечить тенденції деяких країн, зокрема Англії, базована на дбайливій студії господарських спроможностей західноевропейських членів Атлантійського пакту та на невідкличних потребах організованої тепер спільної европейської армії. Пляни Організації Північно-Атлантійського Пакту встановляють вартість воєнної продукції европейських партнерів договору в цьому році на 1,500,000,000 долярів, збільшуючи її на 1952 рік до 2,500,000,000 долярів. Ген. Айзенгавер вважає, що ця продукція на наступний рік може бути збільшена до вартости 3,100,000,000 долярів, без загрози банкротства. Військово-оборонна продукція має бути збільшувана ступнево теж в наступних роках і має дійти до свого верху в 1954 році, після чого наступить відповідне злагіднення в цих зусиллях.

● **Сімдесять мільйонів дол. позички для бельгійського Конґо** призначив Міжнародний Банк Розбудови й Розвитку у Вашингтоні на 25 років. Позичка піде на розбудову господарства й невикористаних природних багатств.

ІЗРАЇЛЬ ПРОПОНУЄ АРАБСЬКИМ КРАЇНАМ ДОГОВІР НЕНАПАДУ

Тель Авів, Ізраїль. — Уряд Ізраїля має запропонувати сьогодні договір ненападу всім арабським країнам, включно з тими, які все ще є з ним в технічному стані війни. Пропозиція буде видвигнена в ізральській відповіді на декляряцію посередника Об'єднаних Націй на ізраїльсько-арабській конференції, що відбувається тепер в Парижі, та яку хвилево припинено, очікуючи цеї відповіді. Конференція відбувалася в той спосіб, що між ізраїльськими і арабськими представниками посередничає представник Об'єднаних Націй, бо араби відмовляються сидіти при одному столі з ізраїльцями. Ізраїльська відповідь пропонує тепер теж безпосереднє арабсько-ізраїльську конференцію.

НА НАРОДНИЙ ФОНД ВПЛИНУЛО ДОСІ ПОНАД 31,000 ДОЛЯРІВ

Ню Йорк. — Кураторія Українського Народного Фонду повідомляє, що по кінець серпня ц. р. на Фонд вплинуло $31,817.36. Минулого року вплинуло на Фонд в тому самому часі виказувані $30,879.38. В повідомленні не подано кількости платників Національного Датку та різниці в порівнянні з попереднім роком. Зібрана досі сума є результатом три-місячної збіркової акції. Кураторія Фонду закликає до дальшого посилення збірки фондів, від яких залежить дальша праця УККомітету та інших американсько-українських харитативних, наукових та інших центральних інституцій. Рівночасно прохається всіх громадян, щоби надсилали до УКК адреси тих українців, які могли не дістати закликів в справі Українського Народного Фонду.

ОПЕРОЮ „КАТЕРИНА" МОЛОДЬ ВІДКРИЄ В НЕДІЛЮ ТЕАТРАЛЬНИЙ СЕЗОН

Ню Йорк. — Метрополітальний Комітет Української Молоді відкриє в найближчу неділю, 23-го вересня, український театральний сезон в Ню Йорку виставою опери М. Аркаса „Катерина", докладаючи найбільших зусиль, щоб відкриття сезону відповідало новим збільшеним вимогам українського культурного життя метрополії. Вже завершено мистецьку і технічну підготову опери, а велике заінтересування нею українського громадянства познаначується попитом за білетами вступу, що їх набувається в передпродажі в українських підприємствах. Окреме заінтересування виставою, в якій бере участь переважно народжена в цій країні українська молодь, виявляють новоприбулі, що багато чули про колишні великі культурні імпрези американських українців, але не всі мали нагоду їх бачити і порівнювати. Організатори оперової імпрези сподіваються, що велика заля Фешин Інституту при 24-ій вул. буде в неділю в год. 3-тій після полудня заповнена вщерть.

ВНУТРІШНЯ ЗАГРОЗА В ІРАНІ

Тегеран, Іран. Англо-іранський нафтовий конфлікт, викликаний політикою і становищем теперішнього уряду премієра Моссадеха, причинився у великій мірі не тільки до збільшення міжнародного напруження, — але й викликав складне положення внутрі країни, яке в кожній хвилині може призвести до катастрофи. Це виразно проявляється теж в промові молодого перського монарха, яку він виголосив до зібраних в його палаці з нагоди мусулманського релігійного свята членів обох палат парляменту. Шах закликав головно до вірности традиційно-конституційній монархії, яку вважає останнім захистом народу в найтяжчих його хвилинах. Безпосередньою причиною цього заклику були поголоски про можливості державного перевороту невдоволених політикою Моссадеха політичних груп. Сам Моссадех є відомим прихильником повалення монархії та встановлення републики і шах побоюється, що при евентуальному перевороті могло б прийти не тільки до радикальних змін в країні, але й до закордонної інтервенції.

В СВІТІ

● **В Британії імпорт** обганяє експорт і нема іншого рішення для поборення труднощів із сировинними матеріялами, як добитися вищої продукції у всіх галузях — заявив британський міністер Річард Стокс.

● **Відпав плян прем'єра Індії** — Неру скликати азійську конференцію для окремого мирового договору з Японією. Головна причина та, що Індонезія підписала вже мировий договір у Сан Франсіско.

● **Америка подавала і подає руку** дружби до Індії і індійський народ має це на увазі, — сказав амбасадор ЗДА в Індії Л. Гендерсон, що саме тепер переведений на пост амбасадора в Ірані.

● **Чеський уряд офіційно** вимагає від аліянтів видачі назад 30-ти чехів, що втікли поїздом до Західної Німеччини.

● **„Одно можна сказати** із задоволенням, що ми нічого не потребуємо із закордону. Ми маємо тепер всі сировинні матеріяли", — хвалиться у московській „Правді" президент Всесоюзної Академії Наук Александер Несмеянов.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВЕТЕРАНИ

Зайво доказувати велику ролю організації американських ветеранів, бо сильний її вплив дається відчувати в законодавстві, національному вихованні, а зокрема в закордонній політиці, про що можна довідатись уже з самого читання щоденної американської преси. Не будемо теж писати про забезпечення, відшкодування, чи різного роду матеріяльні та інші вигоди й привилеї, признані вже ветеранам, чи такі, яких вони добиваються, бо й це загально відомі речі. Зате зупинимось над чимсь іншим, а саме над тим, чи з того всього користають справедливою мірою також і ті ветерани американських армій, що українського роду, і то ті, що тут родились, як і ті, що вийшли з України.

Знаємо з досвіду, що воно не так. Це й було одною з головних причин, чому українські ветерани американських армій уже давно підносили думку, що їм треба створити окрему організацію подібним способом, як це мається з іншими етнічними групами в Америці. Відомо ж, як добре організовані, наприклад, жидівські ветерани і як часто вони забирають слово, коли йдеться про оборону доброго імени жидівського народу, чи його національних аспірацій. Так само з польськими ветеранами, литовськими і т.п. До цього можна б додати, що хоч українських ветеранів з першої світової війни багато не було, проте й вони намагались уже 30 років тому себе організувати та помагати українській справі в Америці своєю участю у різних політичних маніфестаціях, чи делеґаціях до секретаря стейту й президента. Участь американських українців в другій світовій війні була вже значна, про що може кожен легко довідатись, поглянувши хоча б на таблиці при церквах, де списані імена вояків, парохіян тих церков. Чи усіх їх було 150,000, чи більше, сьогодні ніхто певно не знає. Але знати треба! Усі етнічні групи за це пильно дбають, добре розуміючи велику вагу списку тих з їхньої крови, що віддали життя за Америку, чи вірно її боронили і вернули з війни, з ранами, чи без них, але всі з почесним рекордом.

Організація "Ukrainian American Veterans" (80 St. Mark's Place, New York 3, N. Y.) звертається тепер до усього нашого громадянства з проханням помогти їй зібрати імена та адреси тих українських вояків, загиблих і живих, які служили в Американській Армії в час двох останніх світових воєн, чи які тепер у війську. Вона пригадує, що завдання цієї організації — допомога самим воякам-ветеранам та їхнім родинам, а далі — українському народові. Вона заявляє, що також хоче допомагати, щоби правда про український нарід та його змагання доходила до найвищих політичних чинників, у Злучених Державах і деінде.

Річ ясна, що свої завдання зможе ця організація здійснювати тільки тоді, коли вона стане сильною, себто, коли її членами стане якнайбільше число тих вояків-українців, що служили чи служать в Американській Армії. Щойно тоді вона буде офіційно визнана і матиме свого представника в Ветеранській Адміністрації, а цей знов пильнуватиме там інтересів українських ветеранів.

Про потребу зорганізування українсько-американських ветеранів ми вже нераз писали і до її здійснювання закликали. Зазначимо, що тим разом є вже серйозні вигляди, що Організація Українсько-Американських Ветеранів пошириться і дістане офіційне визнання, а тим самим виконає ті завдання, які покладені в її основу.

НА ЕКРАНІ ПОДІЙ

Після підписання мирового договору з Японією у Сан Франсіско на початку цього місяця, заіснували в світі знову деякі важливі події, що мають взаємний зв'язок й створюють нову ситуацію і нові можливості її розвитку.

На першому місці треба назвати конференцію Північно-Атлантійської Ради в Оттаві, в Канаді, на якій міністри закордонних справ 12-ти об'єднаних Атлантійським військовим союзом країн намагаються зрівноважити два протилежні кінці тої самої справи: оборонної підготовки Европи на випадок совєтського нападу. Потреби цеї оборони, виходило б, є більші, ніж їх можуть або хочуть перебрати на себе европейські господарства та їх фінанси. В цьому й колізія. Всі однодушно погоджуються, що совєтська загроза з кожним днем збільшується, що Европа мусить збільшити свої оборонні зусилля. Але всі европейські країни виправдуються, що вони вже не можуть збільшити свої фінансові і господарські зобов'язання і очікують більшої допомоги від Злучених Держав.

Господарські трудноці і розбіжності думок це чи не єдиний дисонанс в західній коаліції. Сюди належить теж становище Британії в справі торгівлі зі Совєтами. Не зважаючи на всі американські заходи, щоб торгівлю зі Совєтами та їх сателітами дальше скоротити і не давати їм можности розбудовувати свою воєнну машину, яка одного дня може звернутися проти аліянтів, Британія твердить, що без тої торгівлі вона не може обійтися і вона буде її продовжувати, що й робить.

Натомість існує повна одногідність Заходу в політичних справах, навіть таких складних, як включення Німеччини в західну оборону, провірка італійського договору та поширення атлантійського оборонного союзу на Грецію і Туреччину.

До важливих міжнародних подій останніх днів треба зарахувати комуністичну пропозицію для відновлення переговорів в Кореї. Після одного місяця пропаґандивних обвинувачень та обміну дипломатичних послань, комуністи нагло виявили готовість до дальших переговорів, хоча ані одної спірної справи, яку вони подали за причину перерваних ними переговорів місяць тому, не полагоджено. На Заході вже немає наївних, які в цьому комуністичному маневрі добачували б добру волю чи справжнє бажання миру. Ще найбільш правдоподібне, що червоне командування в Кореї дістало таке доручення з Москви і за ним цілком певно криється далеко дальша причина і ціль, як саме тільки продовжування переговорів та евентуальне перемир'я в Кореї.

В деяких дипломатичних колах зв'язують совєтську пропозицію в Кореї із загостренням положення на Близькому Сході. Совєти, виходило б, не готові ще до війни на два чи більше фронтів. Коли англо - іранський нафтовий конфлікт починав злагіднюватись, як англійські й іранські представники сиділи при круглому столі і була деяка можливість мирного полагодження конфлікту теж за американським посередництвом, комуністи в Кореї видумували всілякі „випадки", щоб вдержати там воєнну непевність. Як тільки іранський уряд зірвав переговори і своїми виступами вже не тільки проти Британії, але посередньо й проти західних аліянтів взагалі створив нову політичну кризу в цій частині світу, комуністи почали деякий відступ в Кореї. В міжчасі, совєтський уряд вже ясно вмішався в англо-іранський конфлікт, заповівши торговельні переговори в справі закупу іранської нафти.

Всі ці події переконують, що в міжнародному положенні не тільки не заноситься на те, що можна б назвати політичним відпруженням, але навпаки, це напруження тільки збільшується і обидва табори ще тільки збільшують свою військову могутність і дипломатично змагаються за догідніші стратегічні позиції. В такому положенні населення західних країн тільки з полегшою могло прийняти повідомлення президента Трумана про нову „фантастичну зброю" та цілий ряд інших конкретних заходів Злучених Держав для задержання і ще збільшення переваги демократичного табору над комуністичним аґресором, бо тільки це може ще бодай на деякий час відложити кінцеву розправу між тими двома протилежними світами.

„ГОСПОДА ТАШКЕНТЦЫ"

Коли читаєш теперішні газети про діяльність росіян в Америці, то приходиш до висновку, що перший обов'язок українських організацій це перевидати в англійській мові твори Салтикова — Щедрина розіслати їх по парі примірників у подарунок усім урядникам департаменту стейту, фундаціям Форда, Рокфелера та в кожний університет, бо „господа ташкентцы" знову з'явилися на обрії і діють!

„Господа ташкентцы" були ті російські „культуртреґери", що кинулися в Середню Азію після її завоювання Росією і наробили там таких безчинств, грабунків, обдурювання, казнокрадства і звичайного злодійства, що Салтиков Щедрин мусів виступити проти них з громовою сатирою. Від тих пір „господа ташкентцы" стали похідною назвою для всякого тупого, рвацького, дикого і хижацького російського імперіялізму, який виявляв себе в Середній Азії, на Кавказі, в Китаї в Манджурії. Ці самі „господа ташкентцы" робили подібні подвиги в Сибіру, викликаючи ненависть сибіряків до всього, що приходить із Росії, і ті самі „господа ташкентцы" під трикольоровими прапорами закликали до знищення жидівства та мазипинства на Україні, забезпечивши собі перед тим державні субсидії за патріотичну працю.

Але, щоб ці тупі, обмежені, нахабні і мало-культурні „господа ташкентцы" прихитрилися забезпечити собі півдержавні і приватні субсидії від американців для того, щоб зберігати велику Росію в час, коли Америка боїться війни і нападу з боку цієї самої великої Росії, — то це вже такий анекдот, до якого не додумався б і сам Салтиков-Щедрин в часі свого найбільш жовчного і похмурого сміху над людьми і своїми компатріотами.

Напевно жадний герой О'Генрі, жадний із його нахабних і зухвалих спритярів не зустрічав такої колекції „саккерів", яка трапилась „господам ташкентцам" з російської еміґрації на американському континенті!

І найгірше, що навіть нема виправдання, що це — перший раз. Ті самі „господа" і майже в тому самому складі вже виступали в тих самих ролях у передпокоях Гітлера — і провалилась. Чому треба знову їх вибирати із смітників, обтрушувати, обчищувати і пускати до вітальні, — незрозуміло.

Гра ця почалася ще в часи німецького панування, коли до правобережної України, після військової влади, що посунула далі в боях на лівий беріг, з'явилися цивільні наці з свастиками на рукавах, — і почали своє фатальне управління Україною. Не проминуло яких два місяці від їх приїзду до Києва, як ті, що працювали в украніських самоуправних інституціях, як: Міські управи, Червоний Хрест, Академія, Редакція газети „Українське слово", Спілка Письменників — були арештовані. Після того, як частину арештованих розстріляли, частину випустили, а частину заслали до Німеччини, одразу почулося, що почалася „нова ера" в житті України: „господа ташкентцы" приїхали з націстами із різних закутків Німеччини і стали при кермі.

Прибулий із Берліна один доктор кричав на доктора Плюща, щоб той не смів говорити в мединституті українською мовою, професор Штепа, автохтон совєтський, взяв на себе редакцію „Нового Українського Слова" після розстріляного Рогача, в Академію Наук явилися кілька спритних ділків, що говорили з підкресленним московським акцентом і не так цікавились розвитком науки, як цінними апаратами і машинами, які можна звідти „набути", Генерал-комісаріят розкинувся на Лютеранській вулиці і раптом виповнився російською мовою, як і в ті часи, коли там був військовий штаб. Київ знову перетворювався на „матір городов русских".

Україна знову пішла в підпілля, але цього разу уже зі зброєю, якої так багато було підчас війни. Гарвардський Університет зробив би добру прислугу для Америки, коли б провів серед німецьких солдат анкету, що більше деморалізувало їх: чи події і війна на реґулярному фронті, чи невідступний і безперестанний страх перед партизанкою, що виникала невідомо звідки і невідомо коли?

Наслдки відомі: німці покотилися з України, а далеко перед ними покотилися з України, пильно тримаючи награбовані жидівські брилянти — „господа ташкентцы". Покотились в Німеччину і кілька часу сиділи, важко оддихуючись і зі страхом прислухаючись до громів бомбардування американських літаків. Та швидко занюхали, що ще є грошики, які можна заробити, що ще від німців можна щось потягнути, і почалась знову „організація". Цього разу вже йшло про де, щоб стати війною проти большевиків. Почалась „Власовська афера". І знову „господа ташкентцы" пишно й гордо заявили, що вони в жадному разі не можуть погодитися на поділ Росії і не визнають жадних Україн. Почалася „праця" без українців, які рішуче відмовились увійти до Власовського комітету. „Господа ташкентцы" тим не журились: навіщо їм ці „екстремісти", „націоналісти", „сепаратисти"? Вони пошукають собі приватних осіб. І знайшли... Робота закипіла. Але сталася дивна річ: комітет мав усе: генералів, адьютантів, заступників адьютантів і кілька посильних. Комітет мав стенографісток і телефоністок, бух-

(Закінчення на стор. 3)

Т. Гайвас.

ВІД СЛІВ ДО ДІЛ

Радіє душа, коли читаєш українську пресу. Скільки нових ідей, важливих думок і невідхильних завдань обговорюють автори! Ось недавно редакція „Свободи" подала статтю про здоров'я, як один з підставових чинників сили, відпорности і працездатности суспільства. Стаття добра і дуже потрібна. Продумуючи її, стають перед очима сотні й тисячі наших дітей, нашої молоді в кожному з великих міст ЗДА, а зокрема в таких як Ню Йорк, Филаделфія, Шікаґо. Власне це молоде покоління потребує особливо уважного піклування його здоров'ям. Якже воно на ділі?

Саме минули ферії. Понад два місяці відпочинку для дітвори і молоді. А скільки з них насправді мали змогу відпочити? Скільки з них було у вакаційних оселях, таборах, на лоні природи? На жаль, мінімальне число. Величезна більшість нудьгувала серед брудних і розпалених, насичених задухою і сопухом міських мурів. В той час, коли і справді не так тяжко зорганізувати табори для молоді чи дітей. Найкращим прикладом може бути Пласт. Завдяки наполегливій і підприємчивій роботі скільки таборів в цьому сезоні вони зуміли зорганізувати! Без крику й галасу, без претенсій і тромтадрації, вони уможливили сотням дітей і молоді кілька тижневий побут серед природи. А де ж ті інші організації, подібні до Пласту? Де ці молодняцькі організації, що нераз чинять так багато шуму? Всі вони, почавши від СУМА, почерез ОДУМ, молодь ОДВУ, Лігу Молоді і численні інші навіть пальцем в чоботі не торкнули, щоби причинитися до покращання здоровельного стану свого членства і ширших кругів української молоді взагалі. А тільки „прийшов сезон", і вони навипередки влаштовують вечерниці, танцювальні забави, тощо. Це теж потрібне і це теж треба робити, але в ніякому випадку не можна тільки до цього обмежуватися. Тимбільше, що зорганізувати табір не є така тяжка справа. Хто побував літом цього року в різних околицях ЗДА, мав нагоду побачити, як багато не лише молодих, але й старших американців, цілих сімей, таборують тижнями під шатрами в здорових гірських околицях.

Крім цієї справи, хотілося б звернути увагу на ще дві, на мою думку, дуже пекучі у відношенні до нашої дітвори й молоді. Справи, про які вже дуже багато говорили і писали, а які крайня пора переводити в життя. Перша справа це народне шкільництво. Батьки українських дітей в Ню Йорку бідкаються, як би примістити їх в українській школі, а в існуючій так мало місця. На кілька тисяч дітей і молоді одна мала, положена в невідповідному місці школа. В клясах діти стиснені в купку, а в час перерв в тих же самих клясах часто відбувається... урядування управи школи! Десь у Шікаґо будують школу, так само в Филаделфії. А тут у „метрополії" тихо-тихесенько... А що роблять десятки існуючих організацій? Велику політику? Чому їм, а зокрема існуючим трьом центральним жіночим організаціям, а поприних і всім іншим, не взятися до цієї конкретної роботи? Це дасть багато кращі й багатші плоди, як писання „маніфестів" і комунікатів та виготовлювання „звітів з діяльности" до преси чи на публічні виступи.

І ще одна справа. В останньому часі дійшли до публічного відома надзвичайно алярмуючі і траґічні факти про життя американської молоді у великих містах, а насамперед у Ню Йорку. Наркотики, неморальність — оце гасла, що від довшого часу б'ють в лице, коли чуєш про молодь. Автори в українській пресі не лишили цієї справи поза увагою, і зовсім правильно. Але неправильно, що ні один з них не висунув конкретних пропозицій як пляново і організовано протидіяти цьому. Як виростити дітей, не ізолювавши їх від існуючого оточеня, а одночасно зробити їх відпорними проти пануючих моральних епідемій. Між іншим, як на розсадники цих зараз деякі автори звернули увагу теж на комікси. Правильно. А скільки українських батьків вкладають українську книжку дитині в руки? Зі соромом треба ствердити, що багато навіть інтеліґентських родин з відомими прізвищами позбулися зовсім зі своєї хати української дитячої літератури! А ті знова, що шукають за цією книжкою, як же мало знаходять щось нового! Українська еміґрація в ЗДА найміцніша чисельно і матеріяльно на чужині. Але українські дитячі видання є тільки в Канаді, Німеччині, орґанізуються в Франції чи Англії, але тут у ЗДА, де є найкращі передумови до цього, їх немає.

Рівночасно з цим питанням зв'язане і його продовження: що робити з дітьми поза наукою? Де є ті організації, що відступлять куток у свому приміщенні й улаштують його, щоб уможливити дітям провести осінні вечірні і зимові години, або сьлотні суботи й неділі, у відповідних приміщеннях, у відповідній рідній атмосфері, під рідним наглядом? Оце останнє завдання може ще найлегше до переведення. Воно й дало би дуже швидкі безпосередні користі для організацій, що переводили би його в життя. Але що ж? Всі заняті „широкими" справами, всі — як це було писане в нашій пресі — пишуть і ухвалюють резолюції, а щоденна робота чекає безнадійно на свою чергу. А власне ця щоденна робота і ці виконані дрібні але конкретні справи створюють підмурівок і зумовлюють наш ріст і нашу силу на всіх, а в першу чергу на політичному відтинку.

Іван Хмельницький.

В КРАЇНІ РАБСТВА І СМЕРТИ

13)

Під час пошести санітаря й лікпоми падали з ніг. Тому смерть того чи іншого хворого була полегшенням для „лікпомів", яких називали в'язні поза очі „помічниками смерти".

Якось через номилку чи недогляд „ліклом" заповнив акта на смерть одного з хворих і його накривши рядном винесли на 30-ступневий мороз. Хворий прийшов до пам'яті і почав стогнати. Потім, коли принесли до трупарні цього живого мерця — він прохрипів:

— Братіки! Змилуйтеся, що це ви робите. Я ще не вмер!

— Мовчи! Лікпом більше знає, вмер ти чи живий! — відповів один із санітарів.

Це жахливе оповідання довго розносилося по таборах півночі.

Совєтський відданий, де б він не був, під час невимовних умов, у які потрапив, лише почухає потилицю і глузливо промовить: „людина не скотина — все витримає".

Поряд зо мною у санітарному бараці лежало шість малолітніх хворих в'язнів. Старшому з них було не більше 14-ти, а меншому ледве 12 літ. Це була жахлива шістка. Троє з них були хворі на сифіліс.

Це молоде „сталінське плем'я було справжнім жахом для всієї групи. Ці звірята в образі дітей, були нагороджені всіма хворобами, і знали стільки бридкого, що жах згадувати. Вони були синонімом підлоти і розгнузданого розбишацтва.

Якось принесли одному з хворих літніх людей пакунок з дому. Там було трохи печива і склянка варення.

Хворий на пранці юнак, підійшов до того, що мав пакунок, щоб той віддав все йому. Хворий, звичайно, відмовився. Тоді малолітка кидається як звірюка на хворого, видирає пакунок з їжою і коли йому це не вдається, обпльовує її і обмазує сукровицею зі свого кровавого носа.

Чотириста малолітніх злочинців, тероризували ввесь табір. З спритністю мавп вони вихоплювали з рук хліб і тікали. Вони крали, збиткували, бешкетували, вибивали взимку вікна, а навіть підпалювали бараки — залишаючи на призволяще інших в'язнів.

Я бачив вбивців, бандитів, різноманітніх злодіїв, але всі вони ще джентелмени, порівнюючи з тими злочинцями, що немов кукіль вивівся на зле обробленій большевицькій ниві. Бачивши тих виродків в образі людини, я з жахом думав про майбутнє.

Каменярі і лісоруби.

Мільйон ув'язнених в СССР під примусом зброї і загрозою голодної смерти, використовуються на різноманітних будівництвах державного значення.

У віддалених місцевостях, куди ні за яку підвищену платню не згодиться їхати звичайний робітник, працюють в'язні. Вони рубають ліс, здобувають ніклеву руду за лопярним колом, здобувають золото на Богом проклятій Колимі, будують залізниці між рудними та новітніми заводами, розбудованими за Уралом і в Сибірській тайзі.

Які ж умови побуту і як можна заставити голодом працювати?

Мені довелося працювати на будівництві залізничного насипу, де в'язням щоденно надавано норму виробітку — треба було наламати зі скелі сім кубічних метрів каменя, навантажити на одноколісну „тачку" і відвезти за двісті метрів у насип. Це була надзвичайно виснажуюча праця. За своїх десять годин праці я не завжди встигав це виробити. Коли я не виробляв норми, я не отримував повністю хлібного приділу і другої страви. За кілька днів я охляв і відчув, що коли якесь чудо мене не врятує — я мушу загинути. Ніхто в таборі не прийде допомогти голодуючому в'язневі. Вихователь почне вам говорити про „соціялістичне змагання", десятник запише на чорну дошку, каптьор через низьке виконання норми відмовляє у видачі одягу. Я щодня худ і дійшов до „слабосилої команди" і позбувся праці на скелі. Натомість мене погнали до лісу, немов би на легшу працю, але десятник оголосив норму — нарізати 12 кубічних метрів дерева... Коли б не дружина, що надіслала невеличкого пакуночка з харчами, довелося б загинути...

Що сталося зо мною, коли я трохи відчуняв?

Я працював, працював як навіжений, щоб отримати щодня свою пайку 800 гр. липкого недопеченого житнього хліба по половині з остюками і половою, і якось зберегти життя.

На моїх очах на 16-тій колоні горношорського виправно-трудового табору, охоронник застрілив молодого юнака-в'язня, студента київського Інституту — М-а, який відмовився працювати.

Адміністрація совєтських поправних - трудових таборів згідно директив з „ГУЛАГ-у" брала курс на виснаження організму в'язнів і фактично робила останніх каліками на все життя.

Їжа, яка видавалася за стовідсоткове виконання норми — складалася теоретично з 1900 калорій, а енергія, що витрачувалася на виробіток норми вимагала не менше 4,000. Отже вся дефіційна „решта" йшла за рахунок систематичного недоживлення в'язнів. Минав рік і два, систематичне недоїдання приводило врешті до т. зв. „Абісінії".

„Абісінією" звалися бараки, де містилися хворі, каліки і слабосилі, які цілком знесилилися і були звільнені від праці. Але що це були за люди? Більшість з них хворіло на типову таборову хворобу пелагру, що поставала від систематичного недоживлення організму і відсутности вітамінів. Хворі зовні мали страшний вигляд. Це були справжні кістяки, обтягнуті землистого кольору шкурою.

Тяжко уявити собі весь жах становища цих приречених на смерть людей. З них здирали весь придатний до вжитку одяг, залишали напів голими в одній білизні. Звідсіль і пішла назва — „абісінія".

Хліба „абісінці" отримували лише 400 гр. і один раз на добу звичайну тюремну „баланду" без ніякого натяку на товщ. (Теоретично їм належало по 2 гр. на душу, але товщ поїдали кухарі і таборова адміністрація).

(Продовження буде)

Микола Очерет

ЗГАДКА ПРО КОШИЦЯ

22 вересня 1944 року ліг навіки спочивати у вільну канадійську землю боян України **Олександер Антонович Кошиць.** І мимоволі в цей день думка лине до тих часів, коли жив і творив геніяльний диригент. Багато писалось, а ще більше буде написано про роботу, виступи, успіхи, концертові подорожі і, нарешті, про світове уславлення цього неперевершеного майстра. Нам хотілося б тут згадати пару моментів з буденної роботи Олександра Антоновича, чим показати його природний хист інтерпретувати текст пісні і уміння надати характерне тільки їй звучання.

Цілком випадково попали ми на чергову співанку хору студентів Університету Святого Вооллимира у будинку тодішнього дворянського зібрання на Великій Володимирській ч. 45. У вестібюлі нас зустрів секретар хору і взнавши, що ми хочемо послухати співанку, охоче повів нас нагору до залі. Дорогою він розказав нам, що хористів є 197, а сьогодні на пробі лише 124, бо сьогодні середа, буденний день, тому дехто зайнятий на лекціях, в лабораторії, чи у клініці. Тепер хор обробляє пісню Лисенка: „Гей гук, мати, гук!" Партії по голосам ми розучуємо самі з нашими помічниками бібліотекаря, а вже обробляє пісню сам Олександер Антонович. „То ж прошу, заходьте!" — і відчинивши двері, він пропустив нас до залі. В залі ми побачили, що знаходимось коло задньої стіни, під якою стояв ряд стільців для слухачів. Від середини залі аж до естради, що знаходилась на другому кінці, сиділи на стільцях хористи, а на естраді перед невеликим пультом сидів Олександер Антонович; за ним, коло роялю, сидів студент — акомпаніятор. „Так прошу!" — звернувся Кошиць до хору й подав знак.

„Куди вони йдуть, там бори гудуть!"

— співав хор. Але Олександер Антонович ще в середині цього музикального речення положив батуту і повернувшись до хору боком, а лицем до вікна, пильно дививсь кудись через вікно. Бачучи це, хор в'яло закінчив речення й замовк. В залі панувала напружена тиша. „Не те хлоп'ята, зовсім не те! — почав Кошиць. — Це ж вже не юрба йде, це козаки походом та ще й наступаючи ворогам на п'яти. Гляньте в ноти: починають речення баритони і баси і хід цього вступу мусить бути зростаюче грізним по силі. Тому спочатку стоїть форте, далі крещендо й фортіссімо. Чуєте: фортіссімо! Скільки баритонів? Сорок два! Басів? двадцять вісім! Разом 70 голсів в один тон. То ж те фортіссімо повинно бути чутним! Отож вступ: „Куди во-о-ни..." співаємо повним голосом; тут вступають тенори: вступають зараз же форте і тим вдвоє зміцнюють звук. Тепер слово: „йдуть" хор співає разом фортіссімо з такою силою, щоб стеля підіймалась, — бо ж то йде наше військо!" Тут Олександер Антонович встав і повернувсь до хору: „Зрозуміли? І от саме тут вся увага мусить бути прикута до моєї руки. Як тільки я спущу руку, мусите кинуть речення і не затуляючи рота, тим духом, що ще залишився в легенях, не роблючи жадної павзи, співати далі: „там бори гудуть!" Ви розумієте: військо пройшло, а земля від того ходу заговорила! Вже війська нема, — а бори гудуть! Зрозуміло? Тепер співаємо; увага!" Піднялась рука і всю увагу хор скупчив на тій руці і, коли вона опустилась, баритони й баси почали пісню. Все навкруги загуло, заревло, а коли вступили тенори, то 124 голоси досягли такого фортіссімо, що рвалось щось в ушах і страх брав за шиби у вікнах... Раптом — тиша, а в ній йшла лише луна від того військового походу....

„Там бори гудуть!"

Ефект, що викликав хор, перейшовши від фортіссімо до піяно без павзи, був такий разючий, що ми не витримали і улаштували хорові овацію .

„Чуєте? — сказав усміхаючись Олександер Антонович. — Не витримали! Виходить усі мене добре зрозуміли і співали так як треба! Попробуємо тепер далі!" — і хор з Кошицем зайнявся дальшою обробкою пісні.

Другого разу ми вже свідомо прийшли на співанку, але попали не в середу, а в четвер. У вестібюлі нас знову зустрів секретар, але цього разу коло нього була ще й дівчина. „О, маєте щастя! Сьогодні співає мішаний хор — наш хор студентів разом з жіночим хором курсисток. Прошу знайомитись: секретар хору курсисток! Наших хористів сьогодні 159 і жіночого хору 146; отож маєте 305 голосів — це вже є що послухати. Обробляємо сьогодні пісню Лисенка: „Ой гай мати..." Тут секретар відчинив двері і пропустив нас до залі. Тепер заля була заповнена на три четверті хористами: з-заду сиділи баси і тенори, перед ними —альти і сопрани; на естраді за пультом сидів Олександер Антонович; з-заду нього студент — акомпаніятор за роялем.

„Ну щож, попробуємо це речення ще раз!" — промовив Кошиць і показав хорові вступ:

„А як вийшов на битий шлях
Слізоньками вмився!"

Олександер Антонович кинув батуту на стілець і ударив рукою об пульт. „Годі! Хіба самі не чуєте, що не так? То ж так співають десь у себе дома, на вечірці, — а хіба хор так мусить співати?" Тут Олександер Кошиць повернувся прямо до хору і почав роз'яснювати: „Бачите ж у кожного в нотах поставлені знаки: форте, далі крещендо, фортіссімо і на кінці піяно. То ж так і треба співати. Ви уявіть собі на мить таку картину: попрощався козак з батьками, попрощався з рідними і поїхав з України. Та спочатку він їхав своїм селом, не почував ще себе відірваним від своїх, тому бадьоро сидить він на коні, — не личить бо ж козакові показувати свою тугу. Ось він виїхав на околицю села, минув вітряки, проїхав толоку, минає й могилки й їде вже польовою дорогою. Чим далі їде козак, тим дужче стискається його серце, тим більше зростає його розпач. А все ж таки він ще їде своєю, сільською, знайомою йому з малечку дорогою: ось дуб, що під ним він грав у кремян ще пастухом, там он ставок — туди він бігав купатись, далі перелісок, де він гуляв парубкуючи... Все своє, все рідне, близьке! А он там, ген-ген видно вже й битий шлях: з Московщини йде він прямо до Польщі. І коли виїхав козак на отой битий шлях, побачив він, що все тут чуже, нове для нього, а шляхові тому нема кінця й краю. Відчув козак, що тепер він є відрізана скибка, що сам — самісенький, — а кругом чужина! Спинивсь козак і „слізоньками вмився!" Ясно? О-то ж речення: „А як вийшов..." почавши повним голосом, зміцнювати весь час звук, а щоб легше це зробити слова: „на битий..." акцентуємо на кожному складі, щоб набравши повітря в легені, слово: „шлях" співати фортіссімо з ферматою! Фермата — тому всю увагу на мою руку і за знаком обірвати, затуливши рота! Підкреслюю: рота затулить, щоб часом десь не лишився хвіст! Далі: павза і всі на руку... І тихо, щоб не чути було як і звук народився, почати: „слізоньками вмився!" Тут Олександер Антонович спинивсь, помовчав і додав: „Нічого не зробиш: чужина! Не один козак на чужині вмивається сльозами!" Хор мовчав і раптом Олександер Антонович повернувсь до хору і широким рухом руки показав вступ:

„А як вийшов на битий..."

неслось у залі. Звук ріс, міцнішав ,наче віщував близьку бурю. „Ще звуку, дайте ще!" — почули ми з естради. І хор, слухаючи наказ свого диригента, зміцнивши і розширивши звук до колосальної сили, витримував фермату на слові „шлях". Та враз опустилась рука, звук раптом урвавсь, і ми почули, як угорі дзвеніли люстра, чули струни роялю і відзивалась резонасом уся заля. А хор, витримавши павзу за вказівкою диригента, тихо, тихо, наче з стогоном, що мимоволі вирвався з грудей, співав далі:

„Слізоньками вмився!"

О, як гарно розуміємо ми тепер це місце, живучи на чужині! Часто, ах як часто, багато наших людей, що вилиті наче з криці ,що легко з усмішкою зносили найтяжчі нестачі, що сміялись, йдучи на озброєного до зубів ворога, що ніколи не хибили дивлючись смерті в очі, — тепер, на чужині, згадавши свою гноблену, сплюндровану батьківщину, зціпивши зуби „вмиваються сльозами!" Хор з журбою, з жалем доспівував речення, а ми титхо встали і вийшли з залі. І от ідучи додому, ми зрозуміли всю силу хисту Олександра Антоновича, що, дякуючи йому, він так правдиво інтерпретував текст пісні і надавав кожній з них колориту, властивого тільки їй. То ж обидві пісні мали однакові знаки: форте, крещендо, фортіссімо, піяно, — а що чули ми в залі? Ця природня здібність до інтерпретації давала Олександру Антоновичу можливість застосувати його колосальну музичну ерудицію з неперевершеним умінням використовувати техніку співу, давала можливість застосовувати вироблену ним „орхестрову" методу. Малюючи за текстом картину, Олександер Антонович вкладав як текст так і спосіб виконання пісні прямо в душу виконавців.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЙОНҐСТАВН, Огайо
Український День

Український День в Йонґставн належить вже до традиції. Рік-річно наша громада влаштовує цей день, який тішиться великою популярністю і то не тільки між українцями. Попередніми роками Український День відбувався завсіди у великому міському Айдора Парк. Почавши від минулого року Український День відбувається вже на власній пікніковій площі у Верклі Вудс при Кіммель вулиці.

Площу цю набула на власність наша гр. кат. парохія. Тут в тіні дерев побудовано гарний великий павільон на танці, та окремо будинок для продажі питва і перекусок.

Ініціяторами Українського Дня є завжди Злучені Українські Організацій м. Йонґставн. На Український День, який відбувся 12 серпня, прибуло багато українців з Йонґставну й околиці. Були також гості з сусідної Пенсилвенії. В год. 4-ій попол., голова Злуч. Укр. Організацій, п. Петро Ліщак, в коротких словах відкрив програму дня. Опісля міш. хор „Боян" під мистецьким проводом п. Антона Когута відспівав американський гимн та низку українських народних пісень. Парох гр. кат. церкви о. Лев Адам'як виголосив гарну і багату змістом промову в українській і англійській мовах. З черги майор міста Йонґставн, Джемс Гендерсон, республіканець, в коротких словах привітав присутніх і висловив свій подив для української культури і зорганізованости до незалежності, побажавши усього доброго усій громаді.

Опісля промовляли ще Джон Веннон, кандидат на мейора з Демократичної партії, та Френк Франко, кандидат на муніципального суддю.

П-ні Ліда Гаргай виголосила з чуттям деклямацію „Україно", а малий школяр Тарас Горбачевський віддеклямував „Любіть Україну".

На закінчення першої частини мужеський хор „Трембіта" відспівав три бадьорі пісні під проводом п. А. Когута. Усі виступи хорів, промовців і декляматорів гості нагороджували рясними і гучними оплесками.

В другій частині програми відбулись спортові гри і забави під керівництвом п. Михайла Мушинського. Суддями поодиноких спортових гор були пп. Іван Павловський, Дмитро Войтович і Григорій Присташ. При кінці відбувся пікнік з муз. і танцями. Приявних було на Українськім Дні до 1.500 осіб. Склад проводу Злуч. Укр. Організацій і Комітету Українського Дня: п. Петро Ліщак, голова; п. Тарас Нахим, заст. голови, п-ні Марія Періг, 2-ий заступник, п. Михайло Мушинський, скарбник; п. Михайло Савчак, фін. секретар; п. Микола Штинь, рекордовий секретар.

Ш-нь

ВІСТІ З УКРАЇНИ
(Нотатки з совєтської преси)

ДО АСИМІЛЯЦІЇ

19. липня до Києва прибула група 1200 учителів західних, Закарпатської й Чернівецької областей, яких на час канікул совєтська влада виправила на схід дивитися, „як у могутній сім'ї народів розквітає Українська совєтська соціялістична держава". Учителі були в Дніпропетровську, на Донбасі, в Одесі тощо, а в Києві між оглядинами різних закладів і установ прослухали доповіді на такі теми: „Велика історична дружба російського і українського народів", „Ленінізм — найвище досягнення російської й світової культури," „Українські буржуазні націоналісти — найлютіші вороги українського народу", „Праці тов. Сталіна з мовознавства".

(У. Думка)

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **За проєкт пам'ятника „2,000-ліття Парижу"** Паризька Академія Мистецтв (ВО-з-Ар) відзначила Андрія Сологуба нагородою, який студіює в тій Академії. А. Сологуб закінчив ліпити в ґіпсі бюст поета Л. Полтави .

● **В Куритибі українці будують** храм УАПЦеркви.

● **України нема в списку країн,** з яких студенти можуть вписуватись до „Університету Вільна Европа", отже, українські студенти не можуть користатися зі стипендій у цьому університеті, — пише Національний Комітет для Вільної Европи у своїй відповіді на лист недавностворенoї у Парижі Федерації студентських організацій з-поза залізної заслони. В матеріялах Федерації було відзначене членство в ній Української Студентської Громади, що й викликало застереження Комітету Вільної Европи, відповідь якого підписав Ч. А. Фостер.

● **12 серпня 1851-го року** закінчене було друкування „Острожської Біблії", що стала гордістю українського народу та культурним добром цілого слов'янства. Цей 370-річний ювілей мали б відзначити насамперед наші наукові кола.

● **Зважаючи на навалу імпрез** в Ню Йорку теперішньої осени, Імпрезовий Комітет, утворений представниками товариств новоприбулих до Ню Йорку 28 серпня 1946 року, ухвалив відзначити своє 5-тиріччя аж 22-24 лютого 1952 року.

● **Будову великої модерної школи** почав Дитройт минулого року і тепер доводить її до кінця коштом 448 тисяч долярів. Протягом одного року українська громада, в тому й нова еміграція, склала на школу $171.000 пожертв і дала $83.000 позики.

● **Українські роботи є на виставці мистецької вишивки і гаптування,** що роганізована в рамцях британського фестивалю в Лондоні під патронатом королеви Марії.

● **Т-во опіки над дітьми і молоддю створилося в Филаделфії.** На чолі його стоять В. Чередарчук, В. Стефанишин, М. Хомин, Л. Дяченко, Т. Бурий. Управа звернулась до місцевих українців допомогти в організації відпочинкових осель для молоді.

„ГОСПОДА ТАШКЕНТЦЫ"

(Закінчення зі сторони 2)

галтерів і секретарів. Комітет мав сотні тисяч совєтських полонених, що тікали до Власова від голодної смерти в німецьких таборах. Але Комітет не мав чим вести цих людей у бій: комітет не мав ідеї, не мав нічого дати солдатам, крім того, що краще вмерти в бою, ніж від голоду.

Щойно тоді німці, щоб себе рятувати, почали прихилятись до думки творити українську армію і додаток до української дивізії, яка повстала ще раніше з твердою умовою з німцями, що вони б'ються тільки проти большевиків, а не проти західних аліянтів. Але було вже „цу шпет". Німеччина завалилась.

І тут виявилась різниця між росіянином Власовим і командуванням української дивізії. Дивізія пішла на захід, а Власов повів своє військо на схід, назустріч большевикам — і там воно й загинуло.

„Господа ташкентцы" раптом зникли з обрію. Вони засіли тихо по кутках, реалізуючи награбовані на Україні цінності і принюхуючись, коли ж це знову запахне смаленим?

І запахло. Та сама катеринка знову грає ту саму нудну пісню, і та сама каруселя крутиться знову. Тільки тепер сідають на старих коників американські журналісти, а гроші замість Гітлера дають американські капіталісти. „Господа ташкентцы" знову шумлять, вимахують деклараціями, говорять промови. В них знову вже готовий персонал на двадцять дві установи: адьютанти, заступники, телефоністки і стенографістки, бухгалтери і секретарі. Але вже тепер їм нема звідки взяти навіть того півголодного замученого вояка, якого їм постачав Гітлер із своїх таборів полонених. Вони знову „не хотять" визнавати України, яка свище десять раз на їхнє хотіння чи нехотіння.

В чеському романі „Саламандри" описано, як люди на землі продавали шматки своєї землі саламандрам, які затоплювали їх, бо могли жити лише під водою. Тепер російські „діячі" легко і з веселим серцем віддають Кремлю останній континент, де ще може будуватись зброя проти комуністичних саламандр. А куди далі, „господа ташкентцы"? В море?!

Та „господам ташкентцам" море по коліно. Але, щоб порядна публіка з російської еміґрації і чистенькі американці дозволяли „господам ташкентцам" копати для них могили та ще й платили за те грішми американського громадянина — це воїстину дивна річ.

Тепер, коли сила національного почуття виявилась такою великою, що навіть Кремль вважає потрібним зробити на якийсь час поступку націоналізму в сателітних країнах — Чехословаччині, Китаю, і очевидно і в інших, — тепер, коли комунізм воює проти вільного світу не своїми соціяльними гаслами, а своїми кличами до національної незалежности, національної гордости і самовизначення, — який безумний може думати створити вогняну ідею проти Кремля, розпалюючи почуття російського імперіялізму?

Проф. Л. Лесюченко,
Бад Райхенгаль, Німеччина.

ВІДГУКИ ДНЯ

ПІД ВЕЧІР
(в дворіччя смерти М. Гайворонського)

Ясна, затишна кімната. Під одною стіною ліжко, під другою бюрко, під третьою піяніно. Золота стяга сонця потягнулась від вікна і стелиться килимом на підлозі.

Тихо, як у церкві по відправі...

Я стою у дверях, і немов жду на когось...

Ніхто не прийде. Господиня вийшла, а господар?!. Господар ніколи вже не прийде! Ось тепер, наприклад: не встане з-за бюрка, не підійде до мене, не скаже: „Здоров, старий друзяко!" і не всміхнеться так якось добре, як тільки він це вмів.

Отут він сидів, отут творив, отут грав. З цієї кімнати вилітали мельодії, ніжні як його душа, і сизими голубами кружляли над рідним народом.

Тепер він уже не сидить, не творить, не грає. Тому два роки відійшов у таку далеку дорогу, з якої ще ніхто з людей не вернувся.

На нюйорському кладовищі маленький гріб, а на тому гробі камінь, а на тому камені два слова:

Михайло Гайворонський

І не треба більше слів. Вистане два. Все сказане!...

Сонце в кімнаті піднімається чимраз вище вгору — вечір надходить.

Я сів у кутку і поринув у спомини...

Роки, роки! Які ви швидкі, — як бистроногі коні! Біжите без відпочинку, а чим ми старші, тим ви швидші! Коли згадувати ваш біг, то здається, що ви не бігли, а на крилах неслись понад нами. Не завернути вас нам на Калиновім мості, бо може й того Калинового моста нема. А як і є, то заросли дороги до нього...

Тільки спомини росм...

1914 рік. Карпати. УСС.

Понура осінь, дощі, вихри, а замість громів — російські гармати. Але молодим стрільцям байдуже. Їм захочеться і на дощі співати, під шум вихру сміятись.

У темну ніч наступають на ворогів. Перший раз... Побачив їх якось вартовий і збудив дві чоті першої сотні, що стояли як застава біля села Гусне на Бойківщині. Ворог — казав вартовий — підійшов від річки, засівся за воринням, тільки волохаті шапки мріють. Дві чоті пішли на багнети, зближаються — ворог не стріляє, підходять — полукіпки! Невинні бойківські полукіпки...

І зродилася тоді перша стрілецька пісня Гайворонського:

„Хлопці, алярм! Гей вставайте!
Вже найвищий час!
Наступають на три шляхи
Москалі на нас!.."

1915 рік. Маківка.

Три дні стогнала гора, три дні димили звалища вікових борів, три дні змагалися стрільці за Маківку. І хоч добра кров щедро зросила гору — відібрали її москалям.

„...Иде Січове Військо
В боротьбу криваву,
Як поборем воріженьків —
Здобудемо славу..."

Побороли і здобули!

Але:

„Питається вітер смерти
Кому треба нині вмерти.
Треба вмерти молодцеві,
Та Січовому Стрільцеві..."

Чи тільки ті пісні створив тоді Гайворонський?!. А потім?!

Вилітали вони одна за одною на довгому шляху стрілецьких походів.

„...Ми йдем у бій — земля дуднить,
Радіють гори, степи,
Во нас у бій благословить
Могучий дух Мазепи..."

1916 рік. Тудинка, на Поділлі.

Стоять опущені селянами, напів розбиті гранатами хати. В хатах стрілецький полк — у запасі. В одній з них стрілецька муза. Входить Гайворонський:

— Хлопці, маю мельодію, треба слів.

— А яких?

— Любовних і дуже народних.

— Буде!

„Їхав стрілець на війноньку
Прощав свою дівчиноньку:
Прощай миленька, чорнобривенька
Я йду в чужу сторононьку..."

Ніхто й не думав, що та пісня ходитиме по Україні, як довга вона й широка, а й поза нею, де тільки б'ється рідне серце.

Чи тільки вона, і чи тільки стрілецькі пісні?!.

В кімнаті сонце ще вище підійшло і спинилося на шафі з манускриптами музичних творів. Мов золотою парчею шафу вкрило.

Гей, чи довго ще ждати, щоб оці твори вийшли в світ, на добро нас усіх, а на вічну пам'ять того, що тут сидів, творив і грав?!.

Звечоріло... Через кімнату перейшла тінь...

Галактіон Чіпка

РОЗШУКИ

Пошукую свого батька **Василя Салій**, зі села Дусанів, пов. Перемишляни, який в р. 1913 виемігрував до ЗДА та до року 1939 жив у Ню Йорку. Хто знає про нього або він сам, прошу писати до:

ГРИНЬКО САЛІЙ,
180 William Street, Newark, N. J.

Пошукую односельчан **ОСИПА** і **МИХАЙЛА МІСЬКО** з села Чорний Острів, Зах. Україна. Писати до:

HRYHORIJ BARCZYN
178 Chember Street,
Boston 14, Mass.

Володимир ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ, син Івана і Марії, родж. в селі Тершів, повіт Самбір, замешкалий в WATHERVLIET, N. Y., 2426 3rd Ave., пошукує свого вуйка **Теодора КОВАЦЯ**, який перед першою світовою війною (1914. р.) виїхав до Америки і замешкав в Ню Йорку. Хто знав би щось про него і його родину, він сам або знайомі зволять написати на подану адресу.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Професійні оголошення

Д-р Мед. СТЕПАН СТЕК приймає хворих — Понеділок, Середа, Четвер і П'ядниця від год. 4:30 до 8 попол. — У Вівторок від г. 9 рано до 1 і від 4:30 до 8 ввечорі. В Суботу від 9 рано до 3 пополуднм. В неділі після умови. — Адреса: 150 East 3 St. N. Y. C. Tel: Or.3-2738.

Д-р мед. ОЛЕКСАНДЕР СУШКІВ
приимає від год. 10—1 і 5—8 щоденно з вийнятком неділь.
Офіс: 64 E. 7th ST., NEW YORK, N.Y.
Тел.: ALgonquin 4-7133

Dr. Med. R. TYLBOR
59 East 3rd St. (коло 2nd Ave. N.Y.C.
Tel. GRamercy 5-3993
Внутрішні недуги. Flouroscopy. X-ray Electrocardiograph, Analysis. Переводимо аналізу крови для супружих дозволів.
Офісові години: щодня 1-3 і 5-8 p.m. В неділі від 10-2 попол.

Д-р М. МАЙЗЕЛЬ
лікар зі старого краю, говорить по українськи, багато років успішно лікує гострі й застарілі недуги мужчин і жінок, недуги нирок і сечового міхура, ніг та загальне ослаблення. Лічення застриками пеніцілини та інших лікарств. Аналіза крови, сечі і інших виділень. Аналіза крови для супружих дозволів.
107 E. 17th ST., NEW YORK CITY коло 4-ої Евеню і Union Sq.
Години: Щодня від 10 рано до 1 попол., від 4—7 веч.; в неділі від 11—1 попол.
ЕГЗАМІНАЦІЯ $3.00.

Dr. S. CHERNOFF
223 — 2nd Ave., (Cor. 14th St.) N.Y.C.
Tel. GRamercy 7-7697
Острі й довгочасні недуги чоловіків і жінок. Шкірні. X-Ray. Роздуття жил лікуємо без операції. Переводимо аналізу крови для супружних дозволів. — Офісові години: Щодня від 10 рано до 6:45 ввечорі. В неділі від 11 до 1 попол.
Егзамінація $3.00.

Dr. J. DERUHA
128 EAST 86th ST., N. Y. C.
над станцією собв. Лексінґтон Ев.
Місце має осередне положення, доступне з усіх боків.
Окремі ждальні для жінок.
Ординує в будні дні: 10—2 і 4—9 год.
Особливу увагу звертає на недуги мужчин і жінок, неправильности й ослаблення. Якщо маєте які трудноші зі здоров'ям тіла або ума, порадьтеся мене з повним довір'ям. — Точні оглядини, включаючи й провірку крови, $3.
ПОКІНЧИВ СТУДІЇ В ЕВРОПІ.

EVergreen 3-4416—4450
Maple Coal & Coke Co.
antracite FUEL OIL bituminous
OIL BURNERS
SALES & SERVICE
72-74 Box Street
BROOKLYN 22, N. Y.
Deliveries to Brooklyn, Queens & Manhattan.
Українське підприємство
ФЕДЬКА КУДЛАК

ТЕПЕР ПОРА
ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОДОВИХ МЕХАНІКІВ І КУРСИ ЇЗДИ.

GR. 7-8951

КУРСИ МЕХАНІКИ
КУРСИ ЇЗДИ АВТАМИ
Постараємося для Вас про еґзамін Лайсенсу. Наші учні дістають диплони. Помагаємо в одержанню праці. Інструкції в українській і англійській мовах. КУРСИ ДЕННІ, ВЕЧІРНІ І НЕДІЛЬНІ Інструктори фахівці. Зал. в 1916
L. TYCHNIEWICZ, директор
Metropolitan Auto School
155 — 2nd Ave., близько 10th St
NEW YORK CITY

Зі Спорту

УСК НЮ ЙОРК — Грецько-Американський С. К. 3:3

Неділя, 8.вересня. Склад УСК-у: Древницький (Цьолко), Палій (Ценко), Шміґель, Ссрант (Лапичак), Гарасим, Олинець, Павлічка (Панкевич), Поритко, (Вітюк), Банах, Олійник, Лютак (Поритко).

Ворота добули: Павлічка, Вітюк, Банах (з карного).

Відплатні змагання УСК не зумів вирішити у свою користь мимо значної переваги у першій півгрі. Супроти швидких та твердих греків УСК чомусь не використав вповні своєї технічної переваги, та не потрапив повести продовж змагань вигідного собі способу гри приземними короткими точними подачами. Навіть поміч у такому сильному складі грішила в офензивній грі неточними м'ячами, а в дефензиві „тратила голову", коли противник здобував терен і ворота швидкими наступами горою. Напад майже в цілості дуже працьовитий виховує у своїх рядах наші надії в молодих змагунах як Вітюк і Олійник.

Ці останні змагання перед розгривками за першенство Національної Ліґи були, загально беручи, вдалою імпрезою для змагунів репрезентантів, від яких чекаємо в цьому сезоні осягнення звання першуна Ліґи 1951-52. УСК може хвалитись справді гарним складом команди. Віримо, що при добрій співгрі та жертвенності кожного з них, жодний противник не буде в силі винести зі зустрічі з УСК-ом двох точок ,та тільки в двох випадках можна розчисляти на нерішені.

З такими виглядами виступає наша команда вже на наступну неділю до змагань у Петерзоні, який став першуном 1950-51 р. після останніх бурхливих змагань із УСКом, лише через кривдяче українців рішення Стейтового Футбольного Союзу. Чи докажуть ускївці, що вони заслуговували на звання першуна в попередньому сезоні, та що хочуть ним бути в цьому, побачимо в Петерзоні. Моральною перемогою наших будемо вважати не обов'язково перемогу, але й нерішену, якої можна найскорше сподіватись.

Провід УСК-у підсилений пп.: Петрашем, Шепаровичем, Конашевичем і Маґоцьким дає запоруку його організаційної справности та відповідної фахової опіки для змагунів товариства на цей сезон. На останніх сходинах проводу вибрано провідниками команд: юнаків — п. Шепаровича, резерви — п. Ґалика, а п. Маґоцький, загально знаний бувший змагун С. Т. Україна у Львові ,на прохання проводу піднявся вести тренінги для змагунів усіх трьох команд.

В. С.

Український Спортовий Клюб „Січ" в Елізабеті

Українська громада в Елізабеті, Н. Дж., при матеріяльній піддержці Українського Народного Дому та пожертвах других місцевих організацій і осіб, головно із кругів т. зв. „старої еміґрації", зорганізувала спортове товариство під назвою УСК „Січ", покищо зі секціями футболу та відбиванки.

На основуючих загальних зборах обрано головою п. Володимира Федчишина, який муравлиною працею враз із другими членами проводу подбав про виряд для копунів, грище, та добився допущення УСК „Січ" до розгривок у Національній Лізі. Так завдяки прикладній праці української громади міста Елізабет (співпраці „старих" і та „нових еміґрантів") матимемо вже в цьому сезоні в Нац. Лізі дві українські команди .Заяви обидвох проводів, УСК Ню Йорк і УСК „Січ" Елізабет, однозгідно потверджують стремління їх товариств до тісної співпраці, а це закріпить наші позиції і впливи у футбольних союзах.

УСК „Січ" почне сезон Нац. Ліґи мабуть із дводижневим опізненням. Покищо змагуни тренують завзято під проводом п. Лапичака, та відбудуть перші товариські змагання в Елізабеті з місцевим клюбом портуґальців уже в неділю 23. вересня.

В. С.

ПОКЛИКАННЯ ОКРЕМИХ КОМІСІЙ ПРИ ВИКОННОМУ ОРГАНІ УНРАДИ

На пленарному засіданні Виконного Органу УНРади 9 серпня 1951 р. винесено постанову про покликання до життя кількох окремих комісій, завданням яких є вироблення плянів дії на час можливої активізації визвольної акції.

Для координації й пороблення підсумків праці цих комісій створено передовсім „Загальну Комісію", яка має узгіднювати працю трьох фахових комісій, а саме:

1. Політично-адміністративна Комісія, яка діє за посередництвом таких комісій:
   а. загальної адміністрації,
   б. пропаґанди,
   в. культури,
   г. судівництва.
2. військова комісія.
3. господарсько - фінансова комісія.

Названі комісії та підкомісії будуть користуватися матеріялами, зібраними існуючими до цього часу комісіями, головно при ресорті Народного Господарства. Деякі з намічених комісій уже створені і приступають до праці.

(Укр. Інформ-Бюро)

УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКІ ВЕТЕРАНИ

що служили в Американській Армії в час останніх двох світових воєн, чи находяться тепер в її рядах, повинні негайно зголоситись до Організації Українсько - Американських Ветеранів на таку адресу:

Ukrainian American Veterans
National Senior Vice Comander
Walter Bacad
80 St. Marks Place, New York 3, NY.

Проситься українські організації, українських ветеранів та їх рідню і знайомих, подавати імена та адреси відомих їм українсько - американських ветеранів, також тих, що померли чи згинули на полі бою, як і тих, що тепер в активній військовій службі.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА

СВІТ МОЖЕ ПРОХАРЧУВАТИТИ ЧОТИРИ БІЛЬЙОНИ ЛЮДЕЙ

Ню Йорк, 13 вересня. — Коли б використати вже тепер відомі наукові досліди й знання і застосувати їх до плодючого земельного ґрунту, то можна в два з половиною рази збільшити продукцію харчів і належно прохарчувати чотири більйони населення у цілому світі. Теперішня кількість світового населення доходить до 2,400,000. Таку думку висловив д-р Артур І. Віртамен з Фінляндії, який дістав нагороду Нобеля і приїхав до Америки на Міжнародний Конґрес теоретичної і практичної Хемії. Разом з ним були приявні на розмові з представниками преси в готелі Статлер ще п'five інших науковців, що дістали нагороду Нобеля. Вони брали участь в дискусії над цією справою й погоджувалися з висновками фінляндського науковця. На його погляд, рільництво в усьому світі перебуває на низькому рівні, за винятком Данії, Голяндії і Бельгії. Та, напр., у Злучених Державах акр землі видає тільки 400 кілограмів пшениці, а в деяких европейських країнах дає 1,000 кґ. і це мірило, як можна збільшити збіжеву продукцію. Роберт Робінсон, з університету Оксфорд, в Англії, зауважав, що з ліквідацією недостачі харчів для населення можна буде усунути головну причину воєн, одначе д-р Віртамен висловив погляд, що саме найбагатші країни часто стають аґресивними. Усі науковці погоджуються, що можна використати другорядні рослини для збільшення харчових засобів.

КОНҐРЕС УХВАЛИВ ПЕНСІЮ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ СУПРОТИ ВЕТА ПРЕЗИДЕНТА

Вашинґтон. — Сенат ухвалив 69 голосами проти 9 законопроєкт у справі пенсії для ветеранів з Еспансько-Американської війни і з першої та другої світових воєн, хоч президент поклав на цей бил своє вето. Палата Репрезентантів ухвалила цей самий законопроєкт більше ніж двома третинами голосів ще 17 серпня, теж супроти вета президента, отже проєкт стає законом на підставі Коституції. Закон признає згаданим ветеранам пенсію по $120 місячно, якщо вони стануть нездатні до праці внаслідок випадків, що їм трапилися вже після війни, отже в мирнім житті, одначе під умовою, що вони не мають менше ніж $1,000 доходу, якщо самі, а менше ніж $2,000, коли мають кого на своїм утриманні. Президент поклав вето проти закону тому, що загальна сума таких видатків становитиме коло $17,000,000 річно тепер, а з кінцем теперішнього сторіччя коло $400,-000,000 річно.

● **Сен. Гері Кейн, республіканець,** запитав листом президента ,що зроблено досі ,щоб підготовити арештування комуністів на випадок війни з Росією. Департамент справедливости відмовився дати відповідь на такий запит, а Федеральне Слідче Бюро вже давніше заявило, що готове арештувати 25,000 комуністичних провідників на кожний заклик.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

На Народний Фонд на 1951 Рік Зложили:

Ліста ч. 8 (по 25. серпня)

ІЛЛИНОЙ:

Шікаґо: По $50: Іван Дужанський. **По $25:** Анатоль Усенко, Іван Кравс, Григ. Лісецький, Мирон Данилишин, Мик. Рудницький, Тарас Шпікула, Мих. Беряк, Р. Мартинюк, Я. Войнаровський, Мик. Шліхутка, Кароль Поп, Пілот Врос. **По $20:** І Гоголь, Волод. Сосновський, Іґн. Гладчук. **По $15:** Алекс. Максимович, Василь Доскочинський, Григ. Крайник, Мих. Тремко, Степан Гриців. **$11:** Д. Ґаблей. **По $10:** Осип Прокопишин, Василь Дмитришин, Григ. Андрушко, П. Врублівський, Осип Москалевич, Микола Даниляк, В. Борис, Анна Себешкевич, Мих. Прийма, Марта Заячківська, Григ. Остроушенко, д-р Р. Гаванський, інж. А. Артимович, д-р И. Матківський, Р. Лаврів, П. Беґін, Д. Німилович, д-р О. Погорецький, П. Грицай, Б. Михайлович, Семен Станґрет, І. Вагрій, Мих. Будило, О. Сливчук, П. Яць, Мих. Пірко, В. Босий, І. Штельмайстер, Анна Хрущ, Мих. і Марія Рибак, С. Пасіка, Мик. Адамови, П. Марійчин, П. Бабяк, Я. Вюн, Сстап Дуткевич, С. Боярський, Мик. Кузик, Василь Кузів, Мик. Дурбак, Мик. Ракуш, д-р Ілля Витанович, Ал. Чайка, Волод. Білецький, Мих. Бойко, І. Павлюк, І. Баран, Он. Чубей, Мих. Хринівський, Лука Мацевко, Мартин Ільчишин, Мик. Рибка, П. Лезик, Вас. Савчак, І. Дудич, Р. Воляник, Степан Яцура, Антін Сточанський, Теодор Рошкевич, Петро Гуцал, Мик. Петраш, І. Дрогомирецький, Василь Горак, Григ. Костик, П. Запаранюк, Дмитро Барабаш, П. Роґаль, Дмитро Кекіш, Б. Біловус, Надія Глущенко, І. Лаврін, Остап Дірзко, Остап Площанський, Стан. Форманюк, П. Луців, Евст. Головач, Дмитро Ганець, Марія Чорній, Софія Кашуба, Микола Гнатиско, Мих. Ременюк, Р. Калимон, Сильв. Мацькевич, Мих. Ґембус, Анат. Лобачевський, Любов Лобачевська, Оксана Лобачевська, Антін Марціновський, Ігнатій Кутко, Ілля Гут, Волод. Вітовський, С. Панкевич, Мик. Сенчишак, Катерина Сенчишак, Я. Хлипняч, Дм. Волощук, Василь Мудрий, П. Кокун, Матій Островський, І. Сениця, Ілярий Бучацький, Филип Опиханий, І. А. Олинець, д-р Семен Кочій, Ю. Малий, Ол. Наконечний, Мих. Білик, А. Прокопюк, П. Кузяк, Ф. Ярош, Іван Вуцерка, Василь Щерба, Рудольф Богач, Федір Галів, Антін Годчак, С. Куземчак, Григ. Кулакевич, Катерина Бойко, С. Бенко, Олекса Півторак, Мих. Поляцковий, Кирило Лісевич, П. Павлишин, Семко Ватилик, Мих. Данів, Мик. Личик, Микола Лященко, д-р Антін Вітовський, Василь Бойко, д-р В. Ястрембський, д-р Григ. Лозинський, Лев Паславський, Василь Пилипів, Дмитро Гаврилюк, Дмитро Максимюк, Григ. Канус, Мик. Пасіка, Ігор Вілогруд, Григ. Чикало, Василь Берко, Степан Куліш, Теодозій Носевич, д-р Теодозій Гаєцький, П. Васильовський, Анна Васильовська, Павло Ключник, Василь Чорило, Мих. Віда, Мик. Дембіцький, Мих. Мельник, Б. Савчинський, Юлія Матковська, Мих. Денисюк, Павло Химка, Мих. Налисник, Франк Мельник, Іван Петруняк, Павло Матусяк, Мик. Ґудз, В. Трусевич. **По $5.50:** Всеволод Караґіоз. **По $5:** Ольга Милорадович, Я. Коссак, І. Іванків, І. Шевчук, Петро Ґула, Юліян Каменецький, І. Турчманович, А. Даценко, Теодор Пелех, Юрій Сидорович, Василь Іващук, Мих. Ікавий, І. Томчук, Катерина Плавуцька, Онуфрій Соколик, Мих. Оленець, Яким Семеник, Мих. Труш, Петро Зінченко, Александер Калюжний, Марія Послівко, Александер Чучман, Петро Романовський, Дмитро Скрипник, И. Лоханський, д-р Мих. Кривий, д-р Петро Шенкірик, Мирослав Литвин. **$4:** Волод Прийма. **$3:** Мих. Гоміняк. **$2.20:** Олег Лисяк. **$2:** Мих. Лучак.

НА ПРОДАЖ
1 ФАМ. ДІМ В БРОНКСІ
Потрібно 2,000 дол. готівки.
Решта на легкі сплати.
Всі модерні уліпшення.
Посліість можна сейчас обняти.
S. SATZEWICH
32 East 7th Street,
New York, N. Y.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 7. вересня 1951 р., помер в 69 р. життя

ПЕТРО РАК,

довголітний член і предс. Тов. Запорозької Січи, від. 355 У. Н. Союзу в Ст. Джозеф, Мізурі.

Покійний походив зі села Добростани, пов. Городок, Україна. Похорон відбувся 9. вересня з церкви св. Иосифа, при участи членів і знайомих, а опісля на кат. цвинтар Mount Olivet in St. Joseph, Mo. Покійний оставив жену Розу і 4 сини: Иосифа, Василя, Юрія і Петра та 6 дочок: Ольгу, Теклю, Катарину, Розу, Марію і Анну.

В. И. П.
Заряд Відділу.

Дня 14 вересня 1951 р., помер у 70 році життя предс. від. 235 У. Н. Союзу в Росфорд, Огайо.,

МИХАЇЛ ВАТРАЛЬ.

Покійний походив зі села Сянива, пов. Сянік, Україна.

Полишив в смутку 5 синів: Павла, Івана, Петра, Иосифа і Андрія; дві дочки: Анну і Антонину та 5 внуків.

Похорон відбувся 17. вересня з церкви св. Михаїла на цвинтар.

В. И. П.
І. Шестак, секр.

ДУЖЕ ВАЖНА КНИЖОЧКА ЗДОРОВЛЯ, ДЛЯ ХОРИХ, ЯКІ ХОРУЮТЬ ДОВШІ РОКИ.
На ревматизм, катар, олцер у жолудку, біль під грудьми, перестуда, кашель, біль нирок, біль голови, недуга нервова, каміня в жолудку, каміня жовчове, біль міхура, недуга шкірна і інші недуги. Хорі знайдуть полекшу.
Пишіть по безплатну книжечку здоровля.
Адресуйте:
BRADLEY HERB
Box 224, Cooper Station
New York 3. N. Y.

INVEST IN U.S. SAVINGS BONDS

ПРАЦЯ

МУЖЧИН до чищення вікон, досвідчених і без досвіду. Платня підчас науки.
412 WEST END AVE.
(80th St., близько Broadway)
New York, N. Y.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

ПРОДАМ "Candy Stationery Store", або прийму спільника знаючого на „лонченет". Добрий дохід.
ЯКІВ МЕЛЬНИЧУК
Lebery Shop
7 Jerome Avenue, Brooklyn, N. Y.
Telephone: APplegate 7-9503

ЛЕКЦІЇ ГРИ НА ФОРТЕПІЯНІ
ЛЕСЯ ВАХНЯНИН
Зголошення щоденно від 6 до 8 ввечорі на адресу:
68 EAST 3rd STREET, Apt. 22.
NEW YORK 3, N. Y.

ОРХЕСТРА
На різні оказії слухайте її по радіо через наґрані (POLO) платівки.
Орхестра має від 3 до 10 музикантів і грає американські і красві танці.
Орхестра напевно задоволить всіх гостей, бо має понад 15 літний досвід.
STEVE CHELAK
91 ROSE TERR., NEWARK, N. J.
Tel. Bigelow 2-0775

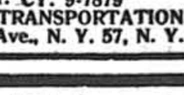
В. Володимир Пархуць
український погребник
Відповідний гідний похорон по умиркованій ціні.
Модерна Каплиця БЕЗПЛАТНО
Кличте в день і в ночі:
WOODROW W. PARCHUC
Funeral Director
Licensed New York & Connecticut
439 E. 5th St., New York City
Tel. ORegon 3-2057
S. PARCHUC — Notary Public

ХТО ЖИВЕ СТАЛО ЧИ ТИМЧАСОВО У ФИЛАДЕЛФІЇ, НЕХАЙ НЕ ЗАБУВАЄ, ЩО:
ПЕРША СПОЖИВЧА КРАМНИЦЯ НОВАКІВСЬКА—ЦЕНКО
(MARY'S GROCERY)
832 N. MARSHALL ST., PHILADELPHIA, PA.
Телеф. MA 7-2486
1. Продає споживчі товари по найнижчих цінах.
2. При більших закупах доставляє товари БЕЗПЛАТНО до дому.
3. Своїм клієнтам виміняє чеки безкоштовно.
4. Перевозить вантажі із залізничої стації та при змінах помешкання.
5. Висилає пачки у ріжні країни поза межами ЗДА.
6. Допомагає при одержанні дозволу на їзду (Драйвер Лайсенс).

ДЕШЕВИЙ ТОВАР — СОЛІДНА ОБСЛУГА!

Перевози місцеві — Далекобіжні
УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕВОЗОВЕ БЮРО
В. Е. БОГАЧЕВСЬКИЙ
335 EAST 6th STREET, NEW YORK 3, N. Y. — TEL. OR. 3-2484

ПЕРЕВІЗ
пасажирів, пакунків і речей
у місті, поза місто і на дальшу віддаль.

ПО НИЗЬКИМ ЦІНІ.
Голосіться:6-10 ранку і 6-10 веч.
Телефон: CY. 9-7879
M. SHULGIN TRANSPORTATION
2066 Anthony Ave., N. Y. 57, N. Y.

УВАГА! — ГРОМАДЯНИ!
DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARKS PLACE
NEW YORK, N. Y.

має на складі власного виробу
ФІЛЬЦОВІ КАПЕЛЮХИ
в найновіших фасонах.
у нас куплені капелюхи приймаємо до перерібки.
Дальше пригадуємо, що маємо відділ
МУЖЕСЬКОЇ ГАЛЯНТЕРІЇ
а саме:
першої якости сорочки, спортові сорочки, піжами, знаної марки: "Jayson" і "Fruit of the Loom".
ПРОСИМО ЗАЙТИ І ПЕРЕКОНАТИСЬ ПРО ВИСОКУ ЯКІСТЬ МАТЕРІЯЛЬНУ ТА НИЗЬКУ ФАБРИЧНУ ЦІНУ!
Говоримо по українськи.
Слухайте наші оголошення по радіо-програмі п. Мельника кожної неділі між 7—8 год. рано на хвилях 1480, (станція WHOM). ОТВОРЕНО ЩОДЕННО ДО 8:30 веч., в П'ЯТНИЦІ і СУБОТІ до 10:00.
DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE, NEW YORK CITY
між 2-ою а 3-ою Евеню.

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIRCONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ NEW JERSEY
ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА
У випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
JOHN KOWALCHYK
129 GRAND STREET
cor. Warren Street
JERSEY CITY, 2, N. J.
Tel. BErgen 4-5131

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
урядкує погребами по ціні так низькій як $150
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as $150
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
Контрольована температура.
Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

ТАРЗАН, ч. 2680. Загадка.

„Чи ви коли бачили мапу Ашра?" запитав Тарзан. „Я тільки знаю, що Роберт Воррік мав таку мапу", відповіла вона ухильно.

„Ви і Чірам і Серріф були членами його експедиції?" натискав Тарзан. — „Так", відповіла вона. „Ми покинули її скоро після того, як він зник".

„Тоді ви не досягли Ашра?" продовжував він немилосердно. — „Я не можу нічого більш сказати", ухилилась вона стурбовано.

„Цікаво", роздумував Тарзан, спостерігаючи, як вона подалася вперед, „що вона саме тепер має на думці".